

SPIRITUALITATE

Conservatorul Steinhardt și lecția biografiei

George Ardeleanu
N. Steinhardt și paradoxurile
libertății. O perspectivă monografică
Editura Humanitas, 2009

În România ultimelor decenii, dialogul între virtute și libertate, tradiție și modernitate, individ și comunitate n-a căpătat decât forme firave. Numele conservatorilor a fost confiscat fie de oligarhii tranziției (rămăși niște etatiști impenitenți, posesori ai banului nemuncit, promotori ai divertismentului sterp, militanți ai goliciunii oarbe, ocrotitori ai imposturii morale și academice), fie de câteva grupuscule ideologice, definite prin tirania resentimentului, zelul sectar, îndârjirea sfătoasă, talibanismul retoric, antisemitismul rezidual, exhibiționismul religios, complexul persecuției, intriga provincială, sofistica derizorie – pe scurt, mediocritate intelectuală și proastă creștere. Ceea ce unește ambele forme de uzurpare a conservatorismului este incapacitatea de a asuma condiția intervalului, adică natura adevărată a locuirii omului în această lume căzută.

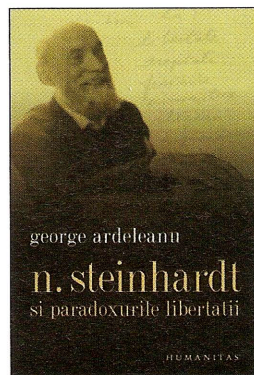
Pilda vieții lui Nicolae Steinhardt, citită în lumina operei sale literare, ne demonstrează însă cum anume autenticul conservatorism trebuie asumat nu doar ca un set de convingeri abstracte. Omul este stilul, iar reflexele acestuia din urmă se hrănesc din idealul civilizației. Marele merit al excelente monografii scrise de George Ardeleanu – foarte îndatorat cercetării de arhivă, dar și fin exeget al cărților monahului de la Rohia – este acela de a releva unitatea morfologică a unei veritabile gândiri și simțiri conservatoare. Nu doar din *Jurnalul fericirii*, ci și din scrierile sale interbelice, aflăm de la Steinhardt

că adevărul nu se confundă cu sinceritatea, nici intransigența cu vehemența. Demnitatea nu echivalează cu obrăznicia, după cum șovăiala nu este semnul prudenței. Impetuos sau inconfortabil, prin temperament sau educație, un conservator rămâne pretutindeni îndatorat regulii politeței. Steinhardt ne reamintește apoi un alt adevăr fundamental: complexul infailibilității politice se tratează prin recursul la umilință. Un conservator merge la biserică pentru a-și trata ignoranța metafizică, înclinația spre păcat și opacitatea cărnii în fața exigențelor spiritului. Suficiența intelectuală sau deficitul de reflexivitate, în schimb, se vindecă în spațiile vaste și luminoase ale bibliotecii. În sfârșit, în scrisul lui Steinhardt descoperim terapeutica umorului și farmecul bunei dispoziții. Chiar dacă ipocrizia îl irită, conservatorul rămâne întotdeauna urban și colegial. Deși nu acceptă asfixierea *politically correct* a verbului, omul de dreaptă rămâne fundamental dialogic, gata să accepte pluralitatea de opinii sau diversitatea constitutivă a culturilor și civilizațiilor lumii.

Înainte de a se consacra prin denunțuri, demascări sau calomnie, conservatorii caută să iubească orice insulă de lumină, generozitate, umanitate și veșnicie. Capabil de indignare, conservatorul nu se lasă mutilat de ură. Nicolae Steinhardt a știut mereu să iubească și să ierte. Deși citește grijuliu mersul istoriei globale, conservatorul nostru n-a proclamat apocalipse premature sau comploturi universale. Acolo unde marxistii practicați hermeneutica suspiciunii, conservatorul Steinhardt accepta gratuitatea unui exercițiu de admirație. Respingînd ispita oportunistului, el a evoluat firesc, în lumina exigenței maturizării intelectuale și urmînd cadența intimă a desăvîșirii interioare.

Demofil, conservatorul Steinhardt s-a ferit de populism. Conștient de valoarea sacră a vieții și respectînd demnitatea fundamentală a persoanei umane, el contestă totuși excesele individualismului și aberația uniformizărilor colectiviste. Pe scurt: acest mare om a trăit fertil și benefic tensiunea – uneori dureroasă, alteori binecuvîntată – a intervalului.

Mihail Neamțu

54 lei